

Αναλυτικά προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια:

- Μια ασύμβατη διαχρονική σχέση
στην περίπτωση της Κύπρου

Μαίρη Κουτσελίνη
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ποιότητα διδακτικών εγχειριδίων

- ▶ Πώς ορίζεται η Ποιότητα των διδακτικών εγχειριδίων;
- ▶ Η δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στους σκοπούς της εκπαίδευσης και τους σκοπούς της διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος

- ▶ «Ποιοτικά διδακτικά εγχειρίδια είναι αυτά τα οποία **ενεργά εμπλέκουν το μαθητή** στη διαδικασία απόκτησης της γνώσης, των δεξιοτήτων και των στάσεων **για να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες της κοινότητάς τους και του κόσμου**»

(Comprehensive Strategy for Textbooks and other Learning Materials, UNESCO, 2005)

- ▶ «Ποιοτικά διδακτικά εγχειρίδια είναι όσα **ανταποκρίνονται στον σκοπό της εκπαίδευσης και στις αναπτυξιακές ανάγκες του μαθητή**»

Βασικά μειονεκτήματα...

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
<ul style="list-style-type: none">– Η βασική πηγή πληροφορίας– Έλλειψη συνοχής, εστίασης, ισορροπίας	<ul style="list-style-type: none">– Οι μαθητές κατά κανόνα απομνημονεύουν– Δεν γνωρίζουν πού αποσκοπούν οι πληροφορίες και δραστηριότητες
Περιλαμβάνει όλες τις απαντήσεις των δραστηριοτήτων/ερωτήσεων	Δεν μαθαίνουν να σκέφτονται
Ερωτήσεις και δραστηριότητες χαμηλών γνωστικών λειτουργιών/γεγονοτικές	Η εργασία γίνεται ανιαρή και δεν βοηθά στην ανάπτυξη των μαθητών

Βασικά μειονεκτήματα...

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
Δυσκολία γλώσσας	Η μελέτη από το βιβλίο είναι αδύνατη, χωρίς καθοδήγηση
Δεν λαμβάνει υπόψη προαπαιτούμενες γνώσεις/ελλείψεις	Δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών σε τάξεις μικτής ετοιμότητας
Σπάνια ανταποκρίνονται σε οποιουσδήποτε άλλους στόχους της εκπαίδευσης, εκτός από τους αυστηρά ακαδημαϊκούς-περιεχομένου	Καταστρατηγείται η ολόπλευρη ανάπτυξη και η καλλιέργεια δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών
Συχνά εμπεριέχει Λανθάνον ή Κρυφό Αναλυτικό (hidden curriculum)	Καλλιεργεί αρνητικές έμφυλες, εθνικές, φυλετικές, κοινωνικές στάσεις

Βασικά μειονεκτήματα...

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
Μεθοδολογικές αδυναμίες	-Αφηγήσεις χωρίς δραστηριοποίηση -Έτοιμες απαντήσεις
Δεν καλλιεργούν τον επιστημονικό τρόπο σκέψης	- Δεν μαθαίνουν να σκέφτονται στα πλαίσια συγκεκριμένων επιστημών: διερευνητικός
Δεν προωθούν τη σχέση επιστήμης, τεχνολογίας και κοινωνίας	- Θεωρεί ξεκομμένες τις γνώσεις από τις πραγματικές καταστάσεις ζωής
Δεν συμβαδίζουν με το Αναλυτικό πρόγραμμα	Μαθητές και εκπαιδευτικοί μαθαίνουν και διδάσκουν αντίστοιχα το βιβλίο
Πάσχουν οργανωτικά	Δεν διευκολύνονται στην οργάνωση της μάθησης

Αδυναμίες συστημικές...

- ▶ Απουσιάζει κέντρο Έρευνας και Αξιολόγησης εγχειριδίων στην Κύπρο
- ▶ Η συγγραφική ομάδα πάσχει ως προς τη σύνθεση
- ▶ Η συγγραφή είναι εμπειρική και όχι επιστημονική
- ▶ *«Η αξιολόγηση της ποιότητας οποιουδήποτε προϊόντος προϋποθέτει ότι έχουμε σαφή γνώση για τις λειτουργίες του προϊόντος...»*

Βαθμός δυσκολίας για όλους, ιδιαίτερα για αλλόγλωσσα παιδιά και «αδύνατους»;

- ▶ Δυσ- αναγνωσιμότητα/δυσκολία κατανόησης
- ▶ Τόσο τα πληροφοριακά κείμενα (Γεωγραφία, Ιστορία) όσο και τα λογοτεχνικά έχουν σημαντικό βαθμό δυσκολίας για κατανόηση

Το 1/3 περίπου των παιδιών των τελευταίων 3 τάξεων του δημοτικού σχολείου και της πρώτης τάξης γυμνασίου διαβάζουν χωρίς να κατανοούν

Τεστ κατανόησης - παράλειψη / συμπλήρωση λέξεων (cloze test) σε 30 διαφορετικές τάξεις (Κουτσελίνη, 2012-2015)

Μηνύματα λανθάνοντος αναλυτικού-

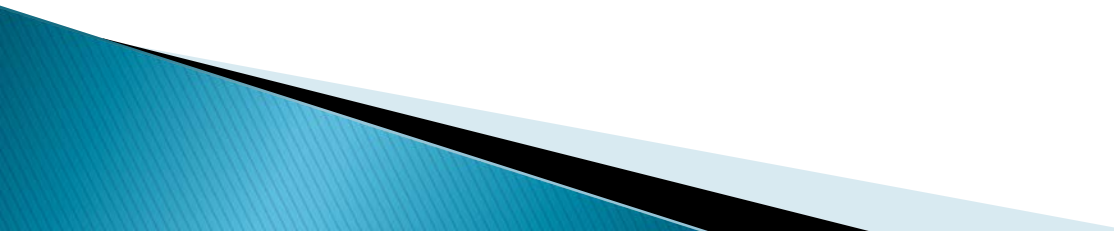
- ▶ Π.χ.Τα νέα αναγνωστικά στο Δημοτικό: «Τα απίθανα μολύβια» – 19 διαφορετικά επαγγέλματα για άνδρες– μόνο 2 για γυναίκες: δασκάλες , ζωγράφος, αρχαιολόγος (και μια βασιλοπούλα)
- ▶ Καμιά «πραγματική» κοινωνική κατάσταση: αρμονία συμβίωσης, πατριαρχική οικογένεια, παραμυθιασμένος κόσμος
- ▶ Συγκρούσεις και διαφορές αποσιωπούνται (π.χ. βιβλία Πολιτικής Αγωγής Ε- Στ)

Μέθοδος

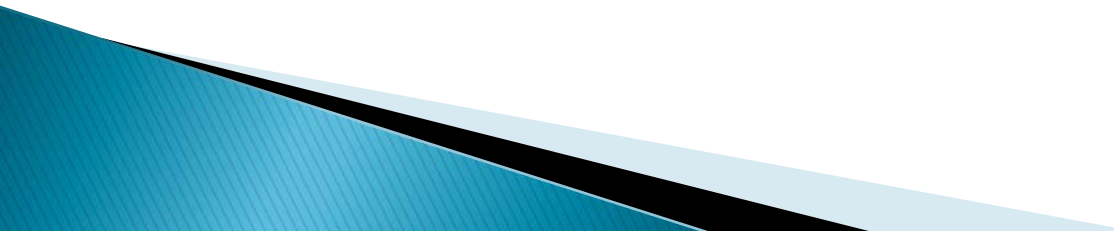
- ▶ « Τα αίτια της πτώσης της Κωνσταντινούπολης είναι [...]»
- ▶ «Ενέργεια είναι...»
- ▶ « Αφού εκτελέσουμε το πείραμα παρατηρούμε...»
- ▶ « Οι συνέπειες από τη μόλυνση της ατμόσφαιρας
- ▶ «Το έργο αξιολογείται...

- Διαδραστικότητα
- Διερεύνηση
- Επαγωγή
- Εποικοδόμηση
- Καλλιέργεια γνωστικών/ μεταγνωστικών δεξιοτήτων
- Πρόκληση ενδιαφέροντος
- Πρόκληση κινήτρου και ενδιαφέροντος

Προσκόλληση του εκπαιδευτικού...

- ▶ Το ίδιο βιβλίο του μαθητή και του εκπαιδευτικού
 - ▶ Ανασφάλεια χωρίς το εγχειρίδιο
 - ▶ Έμφαση στο τι διδάσκω και όχι ποιον διδάσκω
-

Ανάγκη...

- ▶ Επανεξέτασης της πολιτικής τους ενός εγχειριδίου
 - ▶ Του κοινού εγχειριδίου μαθητή εκπαιδευτικού
 - ▶ Των ομάδων και της διαδικασίας συγγραφής εγχειριδίων
 - ▶ Επιστημονικής Αξιολόγησης των χρησιμοποιούμενων εγχειριδίων
 - ▶ Ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού
-

Αλλαγή επιστημολογίας

- ▶ Διδάσκω το βιβλίο Vs Διδάσκω τον μαθητή